

Галина МИХАЛЬЧИШИН

доктор медичних наук, доцент,
доцент кафедри ендокринології

Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (Київ)

g.mykhalchysyn@gmail.com

Наталія КОЗАК

кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри внутрішніх хвороб

Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (Київ)

kozak.natalia@i.ua

РОЛЬ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ

Не викликає сумніву той факт, що сучасні новітні технології, у тому числі генеративний штучний інтелект (ШІ) все ширше застосовуються у повсякденному житті. В інформаційному просторі триває дискусія, коли ШІ перевершить людство. За прогнозами Ілона Маска, американського бізнесмена та винахідника вже до кінця 2025 року ШІ перевершить інтелект будь-якої людини і, можливо, всіх людей до 2027–2028 року. Засновник SpaceX та власник Twitter вказує, що імовірність ШІ перевершити інтелект колективного людства до 2030 року становить біля 100 % [1]. ШІ швидше обробляє інформацію та, що дуже важливо, має змогу навчатися, а отже удосконалюватись. ШІ вже сьогодні застосовується у всіх галузях науки та виробництва для планування, реалізації та інтерпретування результатів, а також в освітньому процесі.

Які переваги має застосування ШІ у навчанні студентів і, зокрема, студентів медичних вузів? Перш за все, це – персоналізація навчального процесу. Штучний інтелект дозволяє адаптувати освітній контент під індивідуальні потреби студента. Він може аналізувати успішність, виявляти прогалини у знаннях та пропонувати індивідуальні завдання різного рівня складності для покращення засвоєння матеріалу.

Сьогодні в умовах нових викликів, пандемії, війни в Україні важливими виступають фактори доступності знань. Дистанційна форма навчання, індивідуальна підготовка є важливими компонентами сучасного освітнього процесу. ШІ допомагає створенню інтерактивних платформ для онлайн-освіти, що робить знання більш доступними.

ІІІ допомагає людям з особливими потребами, сприяє інклюзивній освіті. Завдяки системам розпізнавання мови та зображень, створюються текстові матеріали для осіб із вадами слуху чи зору.

Розвиток та засвоєння технологічних навичок майбутнього є важливим компонентом навчання. Використання ІІІ в освіті навчає студентів взаємодіяти з технологіями та вирішувати складні завдання, що стають важливими на ринку праці сьогодні та у майбутньому.

Новітні технології допомагають не лише студентам, а також викладачам. Центральне місце в діяльності викладача займає навчально-методична робота. Використання ІІІ допомагає у пошуку новітніх даних для підготовки до лекцій та практичних занять, написання підручників та посібників. **Автоматизація рутинних завдань значно полегшує працю викладача.** Спрощується адміністративна робота: оцінювання тестів, ведення документації, планування занять, що дозволяє викладачам зосередитися на творчих аспектах навчання та мати додатковий час для підвищення кваліфікації.

Аналіз результатів контролю знань виявляє слабкі місця в засвоєнні матеріалу студентами і допомагає розробити ефективніші стратегії навчання, що дозволяє прогнозувати їх успішність.

В умовах пандемії та війни все важче забезпечити студентів медичних вузів живим спілкуванням з пацієнтами, що ускладнює формування спеціальних фахових компетентностей. ІІІ може зробити свій внесок у вирішенні цієї проблеми, допомагаючи створювати навчальні моделі захворювань, віртуальні тренажери для практичного навчання і симуляції клінічних ситуацій.

Які недоліки є у застосуванні інструментів ІІІ?

Габрієла Рамос, помічник генерального директора з соціальних і гуманітарних наук ЮНЕСКО сказала: «Ні в одній іншій сфері етичний компас не є більш актуальним, ніж у штучному інтелекті... Технологія штучного інтелекту приносить значні переваги в багатьох сферах, але без етичних бар'єрів вона ризикує відтворити упередження та дискримінацію в реальному світі, підживлювати розбіжності та загрожувати основним правам та свободам людини» [2]. Важливим питанням залишається конфіденційність особистих даних користувачів, що може бути під загрозою при використанні сучасних технологій.

Все частіше викладачі зустрічаються з академічною недоброчесністю при використанні студентами у своїх роботах не власних даних, а результатів роботи ІІІ. Викладачам стає все важче

справедливо оцінити знання студента. Крім того, бездумне використання ШІ значно знижує здатність засвоєння матеріалу та ефективність навчання. У січні 2024 року народні депутати розробили проєкт Закону України про академічну доброчесність, а 6 червня Верховна Рада ухвалила його в першому читанні. У цьому законі дано визначення академічної недоброчесності та названі основні її види: відчуження авторства, академічний плагіат, приписування авторства, несамотійне виконання завдання та інші [3]. Цю інформацію необхідно поширювати серед студентів.

Третього січня 2025 року опубліковані результати дослідження, які продемонстрували негативну кореляцію між частим використанням інструментів ШІ та здатності до критичного мислення молодих людей, погіршення їх когнітивних здібностей. Це явище отримало назву «когнітивного розвантаження». Для вирішення цієї проблеми автори пропонують створювати нові освітні програми, які б розвивали критичне мислення та навички етичного використання ШІ [4].

Вже сьогодні зрозуміло, що широке застосування технологій ШІ призведе до зменшення спілкування студентів між собою, а також викладачів та студентів, що в свою чергу буде причиною зниження соціалізації студентів, можливості адаптуватися в соціальному середовищі.

Ще одна важлива проблема – це економічна та технологічна нерівність у різних країнах та у різних соціальних групах, недостатня обізнаність з можливостями ШІ.

Які шляхи вирішення цих задач? У розпорядженні Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2020 року № 1556-р «Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні» сформульовані основні завдання та шляхи їх вирішення. В даному документі приділяється увага застосування ШІ у сфері вищої освіти: включення питань штучного інтелекту до освітніх програм з різних спеціальностей, інтеграція провідних он-лайн курсів за тематикою штучного інтелекту до освітніх програм [5]. Важливе місце посідають етичні аспекти використання ШІ: конфіденційність даних, академічна недоброчесність та недостовірні інформація, яку може використовувати ШІ.

Висновок. Інтеграція ШІ в освіту має великий потенціал для її розвитку з урахуванням етичних аспектів при його застосуванні.

Література:

1. URL: <https://www.unian.ua/techno/neiroseti/ilon-mask-sprognozuvav-koli-shtuchniy-intelekt-perevershit-lyudskiy-12862131.html> (дата звернення: 03.01.2025)

2. URL: <https://www.unesco.org/en/artificial-intelligence/recommendation-ethics/> (дата звернення: 03.01.2025)
3. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/ji10516a?an=2> (дата звернення: 03.01.2025)
4. Gerlich, M. AI Tools in Society: Impacts on Cognitive Offloading and the Future of Critical Thinking. *Societies* 2025, 15, 6; <https://doi.org/10.3390/soc15010006>
5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#n8> (дата звернення: 03.01.2025)